

Prezentace s plakátem: Růže (text k prezentaci)

ÚVOD

Růži jsem si vybrala proto, že je to rostlina velmi známá. Růží jsou lidé často obdarováni, a to při různých příležitostech, často se s ní setkáme na zahrádkách nebo v přírodě. Skoro každému se asi vybaví krásný květ a opojná vůně. Růže se také často objevuje v pohádkách, legendách či na skutečných rytířských erbech. Chtěla jsem tedy tuto rostlinu prozkoumat, abych o ní zjistila více, než jen to, že příjemně voní.

Věděli jste například, že staročeský název pro růži byl „róža“?

CHARAKTERISTIKA

Když se řekne růže, asi se vám tedy vybaví květina, kterou koupíte v květinářství. Tato varianta ale není dílem přírody, ale je vyšlechtěná z růže šípkové, z planého šípkového keře.

Představím vám jednotlivé odrůdy, ale pojďme se nejprve podívat, co mají všechny růže společného. Jedná se o dlouhověkou dřevinu, která roste jako keř či může být plazivá a „opírat se o okolí“. Růže mají rády slunné stanoviště. Množí se vegetativně - rozlézá se pomocí řízků či za asistence zvířat (šípky). Nejstarší fosilní záznamy, které lze přiřadit k rodu *Rosa*, existují z období počínajících třetihor.

KOŘEN

Růže mají bohatě větvenou kořenovou soustavu se zřetelným hlavním kulovitým kořenem.

LISTY

Listy růží jsou složené, lichozpeřené (zakončené jedním lichým lístkem), nejčastěji pěti, sedmi až devítičetné; na stonku vyrůstají střídavě. Lístky mají obvykle zubaté okraje.

TRNY

Kontrolní otázka - má růže trny? Musím vám sdělit zásadní věc, a to, že růže trny nemá! To, co mnoho z nás považuje za trny, jsou ostny. Trny vyrůstají přímo ze stonku a jsou jeho součástí a nejdou tedy snadno ulomit (například akát má trny), ale ostny vyrůstají z vrchní vrstvy rostlinného pletiva a jsou snadno odlomitelné. Což je i případ růže. Takže Růženka se píchla o osten, nikoli o trn.

A jaká je podle vás funkce ostnů? Ano, slouží také jako ochrana proti hladovým býložravcům, nicméně tato funkce je pouze okrajová. Hlavním důvodem je skutečnost, že na místech, kde se původní růže šípková (keř) vyskytovala a vyskytuje, potřebovala co nejvíce světla. Její stonky jsou však křehké, proto se ostny „opírá“ o okolní vegetaci, plot atd.

KVĚTY

U planě rostoucích druhů jsou korunní plátky jednoduché, u proslachtěných růží naopak pomnožené, a skládají květy poloplné až velmi plné v mnoha různých tvarových variacích.

PLOD

Plodem jsou - ano, jsou to šípky. U růže šípkové jsou velké, červené. U šlechtěných růží, které mají krásné velké květy, se ale šípky netvoří nebo jen takové, kterými se rostlina nemůže rozmnožovat.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

RŮŽE ŠÍPKOVÁ

Růže šípková je keřovitá dřevina a jedná se o původní odrůdu růže. Barva květů divoce rostoucích růží je nejčastěji růžová v různě sytých odstínech, čistě bílá nebo fialově červená. Má ráda světlá místa jako jsou křoviny a lesní lemy. Růže šípková tvoří šípký, jak už název vypovídá. Šípky jsem velmi zdravé, obsahují cenné látky jako karotenoidy, flavonoidy, třísloviny, pektiny, organické kyseliny a vitamíny, konkrétně A, B1, B2, P a K a především vitamín C. Šípky nejsou ale oblíbené jen u lidí, konzumují je i zvířata, a tím pomáhají k šíření rostliny.

RŮŽE OKRASNÁ

Růže okrasná není spontánním dílem přírody, ale je vyšlechtěná z růže šípkové. Přesné zprávy nemáme, ale předpokládá se, že si lidé začali kousky z divoké růže přinášet k obydlí a pokoušeli se je množit. Růže byly pěstovány už od dob starověku, záznamy mluví o době 4000–6000 let před naším letopočtem. V dnešní době existuje přes sto různých druhů, známe tak růže různých tvarů, barev a velikostí. Pěstitelé z celého světa se dlouho snažili a vypěstování růže modré a černé - růže ale v přirozené genetické výbavě postrádají vloh pro tvoření takových pigmentů. Teprve v roce 2004 se týmu australských a japonských vědců podařilo pomocí genové modifikace přidat modrý pigment delphinidin izolovaný z macešky. Tyto růže jsou i tak velmi vzácné, a tím pádem drahé, takže pokud v květinářství koupíte modrou růži, je s největší pravděpodobností obarvená.

ZAJÍMAVOSTI

- Největší růže na světě je růže pěstovaná ve skleníku v Kalifornii, s květem o průměru 84 cm (pomocí provázku ukázat průměr).
- Nejmenší růže na světě má květ velký nebo spíše malý jako mince penny (ukázat žákům penny či korunu).
- Růže jsou jedlé, tedy její květy, které se využívají v orientální kuchyni ke kandování, ke zdobení a k dochucování dezertů atd. Pokud byste to chtěli vyzkoušet, tak se vyhněte růžím z květinářství, mohou být postříkané chemikáliemi, aby déle vydržely.
- Olej z růží je velmi ceněný v kosmetice a aromaterapii.

KULTURNÍ VÝZNAM

- Růže je silně zakořeněná v lidské kultuře, literatuře, historii, mytologii a symbolice.
- Růže byla a je používána v mnoha symbolických významech, hlavně jako symbol krásy, mládí, lásky, nevinnosti a ženskosti. Ve starověkém Řecku byla přiřazována k božstvům lásky (Afrodité).
- V antickém Římě se každoročně konaly slavnosti růží – Rosalia, v nichž bylo oslavováno mládí, jarní znovuzrození a plodnost, ale též se připomínali zesnulí.
- Jako symbol černé magie a mystiky byla vyobrazována černá růže.
- Ve středověku se v klášterech nad stoly zavěšovala nebo malovala růže, jako znamení toho, že rozpravy pod ní zůstanou tajné, zvalo se to latinsky “sub rosa”, pod růžemi.
- Často se používala jako symbol na erbech - heraldika.
- Známý symbol z příběhů jako je Šípková Růženka nebo Malý princ.

Seznam potřebného materiálu k prezentaci:

Plakát, provázek o délce 84 cm, penny.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY